Україна дипломатична

НАУКОВИЙ ЩОРІЧНИК

Київ ● 2018

Виходить друком із листопада 2000 року

Автори проекту
Анатолій Денисенко,
Павло Кривонос,
Василь Туркевич

Засновники
Міністерство закордонних справ України Дипломатична академія України імені Геннадія Удовенка при Міністерстві закордонних справ України Генеральна дирекція
обслуговування іноземних представництв
Історичний клуб «Планета»

Видання рекомендовано до друку Вченою радою Інституту всесвітньої історії НАН України. Протокол № 6 від 30 жовтня 2018 року

Видавець
Генеральна дирекція
з обслуговування іноземних представництв

Головний редактор
Анатолій Денисенко, *кандидат історичних наук*

Заступники головного редактора
Володимир Денисенко, *доктор історичних наук* ***Інна Хоменська,*** *кандидат філологічних наук* ***Леонід Шкляр,*** *доктор політичних наук*

Книгу зареєстровано
Міністерством освіти і науки України як фахове видання
за спеціальністю «Історичні науки» (наказ № 642 від 26.05.2014)

Україна дипломатична

DIPLOMATIC UKRAINE

SCIENTIFIC YEAR-BOOK

Kyiv ● 2018

Issued since November 2000

Created by
Anatolii Denysenko,
Pavlo Kryvonos,
Vasyl Turkevych

Founders
Ministry of Foreign Affairs of Ukraine H. Udovenko Diplomatic Academy of Ukraine under the MFA of Ukraine Directorate-General for Rendering Services to Diplomatic Missions Planeta Historical Club

The issue is recommended for publishing by the Academic Council of the State Institute of World History of the NAS of Ukraine. Protocol No. 6 as of October 30, 2018

Publisher
Directorate-General
for Rendering Services to Diplomatic Missions

Editor-in-Chief
Anatolii Denysenko, *Candidate of Historical Sciences*

Deputy Chief Editors
Volodymyr Denysenko, *Doctor of Historical Sciences* ***Inna Khomenska,*** *Candidate of Philological Sciences* ***Leonid Shkliar,*** *Doctor of Political Sciences*

The year-book is registered
by the Ministry of Education and Science of Ukraine
as a professional edition specializing in Historical Sciences (Decree No. 642 of 05.26.2014)

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Клімкін Павло, Міністр закордонних справ України
Алєксєєнко Ігор, кандидат біологічних наук, генеральний директор Науково-виробничого підприємства «Видавництво «Наукова думка», заслужений працівник культури України
Андрущенко Віктор, доктор філософських наук, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, ректор Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, президент Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи
Балабанов Костянтин, доктор політичних наук, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, ректор Маріупольського державного університету, генеральний консул Республіки Кіпр у Маріуполі
Бондаренко Сергій, кандидат юридичних наук, перший заступник генерального директора ДП «ГДІП»
Брага Сергій, заслужений журналіст України, головний редактор газети «Урядовий кур'єр»
Губерський Леонід, доктор філософських наук, академік НАН України, ректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Гуменюк Борис, доктор історичних наук, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Кіпр
Держалюк Микола, доктор історичних наук, провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України
Железняк Микола, кандидат філологічних наук, директор Інституту енциклопедичних досліджень НАН України
Згуровський Михайло, доктор технічних наук, академік НАН України, Академії педагогічних наук України, ректор Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»
Ільїн Михайло, голова Федерації всесвітнього миру
Копійка Валерій, доктор політичних наук, професор, директор Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Кремень Василь, доктор філософських наук, президент Національної академії педагогічних наук України, академік НАН України
Кулінич Микола, кандидат історичних наук, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Австралії
Наливайко Олег, голова Національної спілки журналістів України, голова Державного комітету телебачення і радіомовлення України
Прокопенко Володимир, член Національної спілки письменників України, член Національної спілки журналістів України, голова правління Всеукраїнської ради працівників та ветеранів інформаційної сфери
Сорока Михайло, голова Київської організації Національної спілки журналістів України
Сосса Ростислав, доктор географічних наук
Таланчук Петро, академік Національної академії педагогічних наук України, президент Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» **Таукач Ольга,** головний редактор журналу «Зовнішні справи»
Яцків Ярослав, доктор фізико-математичних наук, директор Головної астрономічної об-серваторії України, академік НАН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Горбулін Володимир, доктор технічних наук, професор, академік НАН України – голова редакційної колегії
Кривонос Павло, почесний професор Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» та Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, генеральний директор Державного підприємства «Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв» – видавець
Денисенко Анатолій, заслужений журналіст України, кандидат історичних наук, голова Історичного клубу «Планета» – головний редактор
Кудряченко Андрій, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАНУ, директор Державного підприємства «Інститут всесвітньої історії НАНУ» – заступник голови редакційної колегії
Хоменська Інна, кандидат філологічних наук – заступник головного редактора
Богаєвський Юрій, Надзвичайний і Повноважний Посол, ветеран дипломатичної служби **Віднянський Степан,** доктор історичних наук, член-кореспондент НАН України, завіду- вач відділу Інституту історії України НАН України **Гай-Нижник Павло,** доктор історичних наук, завідувач відділу Національного науково-- дослідного інституту українознавства Міністерства освіти і науки України
Денисенко Володимир, доктор історичних наук, заступник головного редактора, завідувач кафедри журналістики Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»
Жалоба Ігор, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Київського університету імені Б. Грінченка
Здіорук Сергій, доцент, заслужений діяч науки і техніки України, кандидат філософських наук, провідний науковий співробітник відділу гуманітарної безпеки Національного інституту стратегічних досліджень
Кийков Олексій, директор дирекції «Дипсервіс» ДП «ГДІП»
Киричок Петро, проректор з науково-педагогічної роботи Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», професор, заслужений діяч науки і техніки, доктор технічних наук
Матяш Ірина, доктор історичних наук, професор, голова Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин
Перепелиця Григорій, доктор політичних наук, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка, голова ГО «Інститут зовнішньої політики»
Пирожков Сергій, доктор економічних наук, професор, академік НАН України, Надзви-чайний і Повноважний Посол, віце-президент НАН України **Татаренко Наталія,** кандидат економічних наук **Туркевич Василь,** заслужений діяч мистецтв України
Турянський Ігор, Надзвичайний і Повноважний Посол, ветеран дипломатичної служби, член Національної спілки журналістів України
Хандогій Володимир, Надзвичайний і Повноважний Посол, президент Української асоціації зовнішньої політики
Харченко Олександр, генеральний директор «Укрінформу»
Ціватий Вячеслав, кандидат історичних наук, доцент, заслужений працівник освіти України, заступник декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

УДК 327

Леонід ЧУПРІЙ,
доктор політичних наук, професор;

Кан ДЕН СІК,
кандидат політичних наук, професор

ОСОБЛИВОСТІ ВИРІШЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: Досвід України, Сирії та країн Корейського півострова

Анотація: У статті досліджено особливості сучасних регіональних конфліктів. Проаналізовано причини розколу Корейського півострова, війни у Сирії та збройного протистояння на Сході України. Зазначено, що в багатьох регіональних конфліктах перетинаються інтереси низки головних світових гравців. Автор акцентує увагу на тому, що нині поки що відсутні ефективні методи врегулювання збройних конфліктів, які все частіше виникають у різних точках світу. Наголошено на важливості пошуку інституційних, нормативно-правових та інших форм вирішення регіональних конфліктів.

Ключові слова: регіональні конфлікти, гібридна війна, Корейський півострів, денуклеаризація, Україна, Сирія.

Світова спільнота сьогодні дедалі частіше стикається з новими, нетрадиційними формами війн і конфліктів, які стали постійним атрибутом сучасного етапу міжнародних відносин. У багатьох регіонах світу посилюється міждержавне суперництво на регіональному і місцевому рівнях, що зумовлює зростання небезпеки виникнення значної кількості насильницьких конфліктів, більшість із яких набувають форми збройного протистояння. Локальні війни та воєнні конфлікти різного масштабу та інтенсивності, що стали постійною формою силового вирішення політич-них, територіальних, етнонаціональних, релігійних, економічних та ін-ших протиріч, становлять одну з основних загроз як для національної, так і для міжнародної безпеки.

Питанням дослідження особливостей сучасних глобальних трансформаційних процесів, проблем регіоналізму та регіональних конфліктів присвячені праці вітчизняних та зарубіжних дослідників, як-от: І. Алєксєєнко, Андроса, Т. Андрущенко, Г. Аніліоніса, А. Арсеєнка, В. Беренса, В. Буянова, С. Вовканича, І. Воронова, П. Гай-Нижника, С. Галаки, Д. Гелда, Д. Голдблатта, Л. Губського, Б. Дікона, М. Дорошка, В. Журавльова, Н. Зотової, П. Ігнатьєва, В. Іноземцева, Кан Ден Сіка, Кім Хак Джуна, В. Копійки,- І. Кресіної, М. Косолапова, О. Коппель, В. Крушинського, В. Кувалдіна, В. Лі, С. Леша, Є. Магди, В. Манжоли, Е. МакГрю, Д. Медоуза, В. Михайлова, Д. Мусієнка, О. Неклесси, О. Пархомчук, Г. Перепелиці, Дж. Перратона, А. Печчеї, Й. Рендерса, Р. Робертсона, Дж. Сороса, Дж. Стігліца, В. Толстих, С. Удовика, М. Фезерстоуна, О. Чумакова, Ю. Яковця та ін.

Глобальна епоха в історії людства поставила нові завдання у сфері вивчення основних тенденцій розвитку регіональних конфліктів. Ця проблематика є особливо актуальною для України, країн Корейського півострова, Сирії та інших регіонів, де перетнулись інтереси головних світових гравців. Досить часто вони і провокують такі конфлікти.

Достатньо повчальною є історія Корейського півострова, який став жертвою зіткнення інтересів великих держав. На думку В.Д. Тихомирова, процес розколу Кореї розпочався ще під час Другої світової війни, коли постало питання розподілу її території на міжнародних конференціях со-юзних держав [1, с. 58].

Щодо причин виникнення корейської проблеми експерти і аналітики сходяться, що винними у розколі були США та СРСР, котрі діяли без врахування інтересів корейського народу. При цьому слід зазначити, що значна частина американських, західноєвропейських і південнокорейських політологів головним винуватцем розколу вважають СРСР. Хоча, за даними південнокорейських джерел, пропозицію про розділ Кореї через 38-у паралель внесли американці, за порадою японського керівництва.

Південнокорейський вчений-політолог Кім Хак Джун у своїй праці «Політика об'єднання Південної та Північної Кореї» пише: «Найбільшу відповідальність несе Радянський Союз, який після Другої світової війни не лише відмовився співпрацювати для створення єдиного демократичного уряду в Кореї, але й активно намагався цьому перешкодити. Радянський Союз, який прагнув панувати в Північній Кореї, був найважливішим фактором розколу країни. За таких обставин ООН практично була позбав-лена можливостей для об'єднання Кореї» [2, с. 94].

Такої ж думки дотримується й американський вчений Л. Гудріч [3, с. 13–14]. Поряд із цим Кім Хак Джун зазначає, що «політичні діячі союзних держав, особливо США, також частково відповідальні» за поділ Кореї [2, с. 94].

Отже, західні політологи, не знімаючи часткової провини із США, головну відповідальність за розкол покладають на СРСР.

Схожої думки дотримуються Р. Скарлапіно і Лі Джон Сік, які вважають, що створення 8 жовтня 1945 року в Пхеньяні тимчасового народного комітету п'яти провінцій започаткувало виникнення сепаратної держави на Півночі. Це означає, що, на їхню думку, не Південь за допомогою США, а саме Північ почала поділ Кореї.

зв'язку з цим варто згадати резолюцію, прийняту Генеральною Асамблеєю ООН 26 лютого 1948 року «Про проведення виборів в од-ній лише Південній Кореї». Багато політологів Південної Кореї та США (зокрема Л. Гудріч) вважають, що прийняття цієї резолюції мало серйозні наслідки для Кореї. Ця резолюція фактично заохотила до виникнення се-паратного уряду в Південній Кореї, що, звичайно, спричинило створення уряду і на Півночі Кореї.

Щодо конфлікту у Сирії, тут перетнулися інтереси цілої низки світових регіональних гравців. Нагадаємо, що в 1971 році Хафес аль-Асад унаслідок путчу прийшов до влади у Сирії та правив протягом 29 років, а після 2000 року почав правити вже його син Башар аль-Асад. Таким чином Асади правлять протягом 45 років. Щоправда, у Північній Кореї вже понад 70 років правління здійснює сім'я Кім, починаючи з 1945 року, коли до вла-ди прийшов Кім Ір Сен, потім у спадок передав правління своєму синові Кім Чен Іру, а той, зі свого боку, Кім Чен Ину. Аналізуючи діяльність Башар аль-Асада, слід зазначити, що він проводив досить жорстку політику у відношенні до опозиції та різноманітних етнічних груп, також підтримував тероризм. Відтак Вашингтон включив Сирію до членів «осі зла». Останнім часом Адміністрація Д. Трампа здійснила жорсткі дії проти режиму Асада, завдавши декількох ракетних ударів по військовим об'єктам Сирії у відповідь на хімічні атаки військ Асада проти опозиції. Європейські країни також підтримують політику США, входячи до створеної Сполученими Штатами коаліції проти «Ісламської держави», надавши їй свої літаки. Але загалом Євросоюз сконцентрувався на дипломатичних зусиллях з урегулювання конфлікту. Туреччина бореться проти уряду Асада і прагне встановити в Дамаску поміркований ісламістський режим і не допустити посилення Ірану. Вона також намагається не дозволити курдам створити на півночі Сирії автономний регіон і базу для РПК. Ізраїль не втручається у громадянську війну в сусідній Сирії, але підтримує США та європейських союзників і офіційно виступає проти союзників Асада – Ірану та «Хезболли».

Іран підтримує Сирію, оскільки бореться проти США та виступає за створення нового світового мусульманського порядку. Тегеран практично не має союзників у регіоні, за винятком асадівської Сирії, ліванської «Хезболли» та іракських шиїтів. Для посилення своїх позицій Іран співпрацює

Росією, яка також підтримує владу Асада, намагаючись зміцнити позиції в цьому регіоні та позиціонувати себе як світового геополітичного гравця, на думку якого повинні зважати такі сильні гравці, як США та Євросоюз, хоч останнім часом їй все менше це вдається. Монархії Перської затоки – Саудівська Аравія, Об'єднані Арабські Емірати і Катар виступають проти влади Асада, що активно розбудовує відносини з Тегераном, вони який є їхнім ворогом, і спонсорує антимонархічні рухи в арабському світі. Тому ситуація в Сирії дуже складна та не зможе вирішитися найближчим часом, оскільки США та європейські країни не планують вводити війська на територію Сирії, щоб не спровокувати початок Третьої світової війни, а ракетні удари США завдають асадівському режиму лише тимчасову шкоду.

Щодо збройного конфлікту, який відбувається на сході України, ми можемо охарактеризувати його як гібридну, асиметричну війну Російської Федерації проти України.

За визначенням Є. Магди, «Гібридна війна – це прагнення підпорядкувати одну державу іншій, застосовуючи різні інструменти». Бойові дії в ній стоять на другому плані. «Адже мета ведення "гібридної" війни – це залякування, а не знищення», вважає дослідник. Суть "гібридної" війни полягає в тому, що її ведуть навіть без офійного оголошення [4]. Проте гібридна війна – це не тільки «зелені чоловічки». Вона має багато складових і багато «облич». Це і «проксі-війна», і «заколот-війна», і «нелінійна війна» та «консцієнтальна вій-на». Кожен із видів агресії використовується в певний час у певному обсязі – метою досягти найкращого результату з найменшими втратами. Автор російської концепції «гібридної війни», начальник Генштабу РФ генерал Валерій Герасимов, виступаючи на зборах Академії військових наук у 2013 році, охарактеризував її так: «Акцент використовуваних методів протиборства зміщується в бік широкого застосування політичних, економічних, інформаційних, гуманітарних та інших невійськових заходів, які реалізуються через задіяння протестного потенціалу населення. Все це доповнюється воєнними заходами прихованого характеру, зокрема застосуванням засобів інформаційного протиборства та діями сил спеціальних операцій. До відкритого застосування сили – часто під виглядом миротворчої діяльності та кризового реагування – переходять тільки на певному етапі, переважно для досягнення остаточного успіху в конфлікті» [5, с. 170].

Відтак сьогодні ми спостерігаємо декілька достатньо кровопролитних регіональних конфліктів, які досить складно вирішити в умовах залучення в них цілої низки ключових світових гравців. Отже, в умовах реорганізації світового порядку особливо гострою стає проблема вирішення регіональ-них, локальних конфліктів. Слід констатувати, що зараз поки що відсутні ефективні методи врегулювання конфліктів, які все частіше виникають у різних точках світу.

Щоб успішно боротися з регіональними і локальними конфліктами, необхідно мати розроблений механізм врегулювання, заснований на міжнародно-правовій базі. Анексія Криму і непряме вторгнення Росії в Україну, а також події, що відбуваються в Сирії, відродили епоху «холодної війни» і гонки озброєнь. Відтак виникає запитання, чи можна запобігти таким війнам. Формально за мир несе відповідальність ООН, а особливо – Рада Безпеки ООН. Вкрай проблемною є та обставина, що дві країни, що входять до складу Ради Безпеки, Росія та США, протистоять одна одній. Але найбільш негативним є те, що в РБ ООН країна, наділена правом вето, може заблокувати резолюцію, яку підтримають всі інші країни та яка б сприяла вирішенню тих чи інших конфліктів. Характерними при-кладами цього є події, що відбуваються в Україні та Сирії. ООН, на жаль, неспроможна вирішити подібні конфліктні ситуації.

Нині недостатньо помітні ролі міжнародного поліцейського США і Китаю, який претендує на роль лідера і обмежується лише риторикою. Події в Україні та Сирії піднесли хороший урок усьому світові, що слабкі військовому відношенні країни та країни, що не мають союзницьких договорів із могутніми державами, не захищені від агресії з боку сильніших.

Крім того, історичні події свідчать, що в регіоні, де перетинаються геополітичні інтереси великих держав, ніхто не може гарантувати мир і безпеку. Такі країни, як Корея, Україна, Сирія, постраждали через те, що в цих регіонах зіткнулися інтереси великих держав. Події у світі не можуть не турбувати і Республіку Корея, через те що Корейський півострів може знову перетворитися на арену зіткнення інтересів США та Китаю.

Відтак, аналізуючи хід подій в Україні, Сирії, РК, можна дійти відповідних висновків і прийняти заходи. Зрозуміло, чому Росія фактично окупувала Крим і здійснила агресію на східні регіони України. По-перше, тому що Крим стратегічно і геополітично важливий регіон. Та й сама Україна має важливе геополітичне розташування, чому й перетворилася на аре-ну зіткнень інтересів західних країн, США та Росії. Схожа ситуація може розгорнутися і на Корейському півострові, де не виключене зіткнення інтересів морських держав США, Японії та континентального Китаю і Росії.

Що стосується подій в Україні, цілком зрозуміло, що Росія проти того, щоби колишні республіки СРСР набували західної орієнтації і підтримували просування НАТО на Схід. У цьому Росія бачить загрозу своїй безпеці. Крім того, для Росії військово-морська база в Криму має стратегічне значення. Озброєне вторгнення в Україну продиктоване її стратегічними інтересами. Україна геополітично знаходиться на дуже важливому місці та відіграє роль буферної зони для Росії. Аналогічна ситуація і з Корейським півостровом, тут Китай та Росія вважають Північну Корею буферною зоною, а США і Япо-нія використовують Південну Корею. Звичайно, є і відмінності в ситуаціях

України і Кореї. По-перше, Корея є мононаціональною країною, яка не має мовних протиріч, які є в Україні. Є істотні відмінності як у військовому, так і в економічному стані. Але є одна загальна риса – геополітична важливість. Саме тому обидві країни неодноразово опинялися в центрі зіткнення інтересів великих країн. Україна – потенційно потужна країна з достатньою кількістю людських і природних ресурсів, не змогла захистити свою безпеку.

моменту отримання незалежності в Україні не було сильного політичного лідера, здатного згуртувати та об'єднати її народ, усунути всі суперечності, які історично склалися в країні, не було розроблено як чіткої зовнішньополітичної, так і стратегії безпеки. Не було і політичної сили, здатної об'єднати Захід і Схід, Крим та інші регіони. Через зовнішньополітичні причини народ України не зміг самостійно вирішити свої внутрішні проблеми, а деякі політичні сили (Партія регіонів) і В. Янукович фактично закликали Росію під виглядом «допомоги братському українському народові» здійснити агресію проти України. Історія підтверджує, що такий спосіб вирішення внутрішніх проблем є згубним. Імджінська війна 1592 р., Гапшинська 1894-го, Корейська війна 1950–1953 рр. є типовими прикладами згубності для країн в ситуації, коли за допомогою зовнішніх сил деякі політики намагаються вирішити внутрішні проблеми [6, с.47].

Україна, займаючи важливе геостратегічне положення, керувалася зовнішньополітичною концепцією багатовекторності та не входила в по-тужні військові союзи, зокрема НАТО, що й спричинило її безпомічність перед агресією Росії, коли лише завдяки самовідданості та героїзму добровольчих батальйонів ми змогли зберегти суверенітет України. США та Європейський Союз не здійснювали активних дій, коли відбувалася анексія Криму, вони лише висловили глибоке занепокоєння, закликаючи при цьому О. Турчинова не розпочинати відкритих воєнних дій у Криму проти зелених чоловічків, боячись повномасштабної агресії Росії. США лише останнім часом посилила тиск на Москву. НАТО також не зробило жодних дієвих кроків, запобігаючи агресивним діям Росії проти учасників Альянсу, передусім країн Балтії. Відтак Україна, яка відмовилася від ядер-ної зброї задля гарантій безпеки в рамках Будапештського меморандуму, виявилася беззахисною перед агресією Росії. Міжнародні організації, як-от ООН, окрім риторичного засудження жодних дієвих кроків не зробили. Це говорить про те, що стратегічно жодна країна в світі не захищена від агресії сильних держав. Отже, у зв'язку з цим виникає чимало запитань: чи здатні США в таких випадках захищати слабкі держави, і якщо США не мають сил і бажання, то яка країна спроможна на такі дії? Деякі дослідни-ки вважали, що такою країною може бути Китай, але досі ще не було ви-падку, щоби Китай виступив в ролі захисника. І, як відомо, ні ООН, ні ЄС також не є такими. Тоді виникає запитання, у чому полягає роль лідерів

світового порядку та як вони збираються гарантувати мир і процвітання на земній кулі? Така ситуація, у якій сьогодні опинилася Україна, багато чому, на жаль, залежить не від України, а переважно від ситуації в Росії.

Випадок аналогічний і з Кореєю. Після російсько-японської війни доля Кореї залежала не від короля Кореї, а від Японії. Причина одна і щодо України, і щодо Кореї – слабкість у військовому і економічному відношеннях. Останнім часом США нібито вже готові виділити летальну зброю Україні, але коли це буде здійснено остаточно, ще не вирішено.

Всі ці чинники свідчать про те, що, як і раніше, методи і способи вирішення долі малих і слабких держав не змінилися. За будь-яких історичних епох слабкі держави, які оточені великими і знаходяться на геополітично важливому місці, не можуть вирішити свою долю самостійно. Це нині є класичним варіантом практики міжнародної політики.

Типовим прикладом є також доля Корейського півострова та Філіппін, які були захоплені після Кастра-Тафтської угоди 1905 р. між США і Япо-нією. Тоді, за змовою США та СРСР, Корейський півострів був розділе-ний через 38 паралель між цими державами. Цілком ймовірно, що існує також змова США та Китаю відносно Північної Кореї у разі виникнення надзвичайних обставин.

Як відомо, економічно Україна більше співпрацювала з Росією, ніж із ЄС. Приблизно 20–25% експорту припадає на Росію. Енергетична залежність України від Росії нагадує ситуацію Північна Корея – Китай, тільки останнім часом ця залежність усе-таки зменшується [6, с. 54].

Але щодо безпеки вони суттєво відрізняються – Північна Корея, на відміну від України, має ракетно-ядерне озброєння. Відтак і Південна Корея завдяки військовому союзу із США, має достатній захист. Тобто Україна, Північна та Південна Кореї перебувають на геополітично важливому місці оточенні великих держав. Україна після розвалу СРСР в 1991 році мала більше 2000 одиниць ядерної зброї, але в 1994 році згідно з Будапештським меморандумом із боку США та Росії отримала нібито гарантію безпеки і відмовилася від ядерної зброї. Український дослідник П. П. Гай-Нижник зазначав, що Будапештський меморандум має декларативний характер і чіткі гарантії країн-підписантів там не були прописані, що було знач-ним прорахунком із боку української дипломатії, яка, перебуваючи в по-лоні ілюзій щодо початку нової ери в міжнародних відносинах, не спро-моглася повною мірою виконати своє головне завдання [7, с. 367]. Як відомо, Путін порушив умови меморандуму і здійснив агресію на Укра-їну. Отож, гарантії територіальної цілісності з боку США та Росії не були підтверджені в реальній ситуації. Так, за свідченнями американського дипломата С. Пайфера, Меморандум планували як політичну угоду, яка передбачала «запевнення, але не військові гарантії» [8].

На думку більшості експертів, Будапештський меморандум необхідно трансформувати в юридично обов'язковий договір із чітким механізмом реалізації його положень, бо він виявився нездатним гарантувати територіальну цілісність та безпеку України. Це завдання могло б бути імплементовано на двосторонній основі: шляхом укладення угод про гарантії безпеки на кшталт договорів, підписаних між США й такими державами, як Ізраїль, Корея та Японія. Зокрема, Україна могла б юридично закріпити ці домовле-ності з державами-гарантами своєї безпеки за Будапештським меморанду-мом (США, Великою Британією, Францією та Китаєм) як у багатосторонньо-му форматі, так і окремо на двосторонньому рівні [7, с. 374].

Отже, Україна – прихильниця денуклеаризації у світі, стала слабкою, незахищеною і частково захопленою Росією, яка називала себе дружньою країною. Україна – типовий приклад холодного і жорсткого порядку в світовому співтоваристві. Природно, що не тільки Північна Корея, але й інші малі та слабкі держави не відмовляються від ядерної зброї. Іншими словами, хто вже має, не відмовляється, а хто розробляє – і далі розро-блятиме, і навіть деякі країни, які володіють достатнім потенціалом, за-мислюються над створенням ядерної зброї. За твердженням багатьох дослідників, і Південна Корея, і Японія досить близькі до створення ядер-ної зброї. Приклад України, на яку проявив агресію один із гарантів її без-пеки, Росія, недостатня активність західних країн та США щодо захисту України, нейтралітет Китаю – все це яскравий приклад того, що сьогодні лідери світового порядку часто бувають безвідповідальними щодо захисту малих і слабких держав.

Оточена великими потугами, перебуваючи в центрі зіткнень інтересів, Україна, так само як і Корея, піддалася нападу сильної держави. Які ж уро-ки можна отримати та які висновки зробити?

Слід констатувати, що сьогоднішній світовий порядок не може захисти-ти слабкі країни від потужних ядерних держав. Якщо країна не може себе захистити, то обов'язково повинна укладати військовий союз із потуж-ними державами. Якщо б Україна була в складі НАТО або мала б союз-ницький договір з США, то навряд чи Росія зважилася б на такий крок. Дивлячись на те, як Україна, що добровільно відмовилася від 2000 оди-ниць ядерної зброї, піддалася нападу з боку Росії – однієї з країн-гарантів, навряд чи Північна Корея та інші країни відмовляться від ядерної зброї.

Ну і нарешті, якщо зіставити анексію Кримського півострова та збройний напад Росії на Україну і Корейський півострів, то виникне чима-ло порівнянь і запитань щодо можливих змін китайської стратегії на Корейському півострові.

Відомо, що Україна, як і Росія, була в складі СРСР і довгі роки перебувала у сфері впливу дружньої республіки. Північна Корея і Китай теж

були країнами, пов'язаними кровно-братерськими відносинами, крім того, зараз обидві країни поки є соціалістичними. Так само, як Росія вважала Україну країною-сателітом, Китай вважає країною-сателітом Північну Корею.

Звичайно, ситуація схожа, але не ідентична – Північна Корея є самостійною державою та ще й володіє ядерною зброєю. Однак, усе ж не можна повністю виключити в майбутньому виникнення в Північній Кореї аналогічної українській ситуації.

Проте, хоч би яким тоталітарним був режим у Північній Кореї, з кожним днем число незадоволених громадян зростатиме, а для цього, щонайменше, треба кілька умов:

по-перше, необхідне зростання частки ринкової економіки та збільшення економічної свободи;

по-друге, економічна свобода має вплинути на політичну та соціальну свободу;

по-третє, якомога більше товарів виробництва Південної Кореї слід виставити на ринок Північної Кореї для того, щоби змінити уявлення північнокорейців про Південну Корею та зовнішній світ.

Це дозволить громадянам Північної Кореї порівняти демократичну систему Південної Кореї з диктаторським режимом Кім Чен Ина, що, своєю чергою, викличе невдоволення режимом. Якщо невдоволення громадян Північної Кореї дійде до критичної точки та призведе до краху режиму, то куди емігрує Кім Чен Ин? Можливо, у Китай, з яким стосунки вже значно поліпшилися, чи в Росію, яка завжди прихильно ставилася до різного роду диктаторів. І якщо в Північній Кореї виникне надзвичайна ситуація, то не виключено, що Кім Чен Ин, як Янукович, звернеться за військовою допомогою до однієї з навколишніх великих держав. Якщо така ситуація виникне, то перш ніж об'єднане угруповання США–РК, згідно з планом 5029, увійде в Північну Корею, там раніше можуть ви-явитися або російські, або китайські війська. Але якщо Кім Чен Ин не попросить військової допомоги в Росії або Китаю, то ймовірність вторг-нення невелика, оскільки Північна Корея володіє ядерною зброєю. Ну і ще через те, що Росія і Китай добре знають про плани РК–США у разі виникнення надзвичайних ситуацій у Північній Кореї. Як би не було, Південна Корея не повинна виключати ймовірність ситуації, подібної до української та ретельно обміркувати можливі варіанти, відповідно підготуватися. Приклад агресії ядерної держави на незахищену Украї-ну красномовно свідчить про те, що сьогодні у світі немає міжнародної сили, яка б змогла захистити слабку країну. А раптом Китай, так само як

Росія, під приводом захисту китайців, вторгнеться в Північну Корею, то як протистояти ядерній державі? [6, с.68].

Якщо для Заходу Україна є виключно важливою стратегічною зоною проти вторгнення Росії, то для Китаю стратегічно важливою зоною для захисту від морських держав є Північна Корея. За таких причин чи змо-же і чи схоче Китай відмовитися від Північної Кореї? Останнім часом у Китаї з'явилося багато прихильників зміни відносин із Північною Кореєю і підтримки об'єднання Кореї під егідою Південної Кореї. Причому аргументи дуже серйозні. Але все ж багато дослідників і політиків, як у Китаї, так і в Південній Кореї, вважають, що навряд чи Китай повністю відмовиться від Північної Кореї. Адже багато років країна була зоною винятково впливу Китаю. У світлі подій, що відбуваються в Україні, які зміни стратегії Китаю можуть торкнутися Корейського півострова? Останнім часом відносини між Китаєм і Північною Кореєю активізувалися. Лідер Північної Кореї Кім Чен Ин у березні відвідав Китай із неофіційним візитом і зустрічався з китайський лідером Сі Цзіньпінем, який позитивно відгукнувся на пропозицію Кім Чен Ина щодо призупинення ядерних випробувань і денуклеаризації Корейського півострова. Президент Китаю Сі Цзіньпін у відповідь має намір відвідати столицю Північної Кореї Пхеньян. Це буде перший візит китайського лідера до КНДР з 2012 року, коли він обійняв посаду голови китайської комуністичної партії.

Слід відмітити, що Китай і Україна традиційно мають хороші дружні відносини. На тлі російської анексії Криму і порушення РФ Будапештського меморандуму ЗМІ Китаю в один голос повідомили про те, що Піднебес-на запропонувала Україні захист від ядерного нападу, так звану «ядерну парасольку». Це був перший випадок, коли Китай запропонував Укра-їні, як без'ядерній країні, захист від можливої ядерної атаки. Китайські журналісти оцінили такий крок Китаю як рішення впевненої в собі кра-їни, яка має достатній потенціал для захисту від ядерної загрози. І те, що Китай уперше запропонував країні, яка перебувала в досить складному становищі, ядерний захист, говорить про прагнення Китаю посилити військовий вплив [9]. Багато дослідників цей крок Китаю розцінюють як цікавий дипломатичний хід. Та, попри це, Китай не зробив ще більш відповідального кроку – рішучого засудження агресії Росії в Україні.

Китай лише заявив, що конфлікт слід вирішити шляхом переговорів. Офіційний Пекін заявив також, що «засуджує події, які відбуваються в Україні», і що «конфлікт необхідно вирішити згідно з міжнародними пра-вилами». І ще було зазначено, що «Китай не втручається у внутрішні події інших країн» [10].

Природно, така позиція Китаю наштовхує на думку, чого тоді варто очікувати від Китаю у разі виникнення непередбачуваних обставин, пов'язаних із Північною Кореєю на Корейському півострові? Як повинна Південна Корея це сприйняти і що протиставити? Поки що Китай засуджує розроб-

ку і випробування ядерної зброї Північною Кореєю і офіційно заявляє, що підтримує санкції ООН щодо КНДР. Крім того, він не пропонує Північній Кореї, як Україні, захист від ядерного нападу. Однак якщо у випадку зміни відносин із Північною Кореєю виникне надзвичайна ситуація в КНДР, що стане загрозою для безпеки Китаю, то, швидше за все, він докладе макси-мум зусиль для її стабілізації.

такій ситуації для Північної Кореї козирною картою може стати саме «ядерна парасолька». Якщо гіпотетично Китай в обмін на відмову від ядер-ної зброї запропонує КНДР «ядерний захист», що тоді повинна зробити Південна Корея і союзник США? І чи прийме таку пропозицію Північна Корея? Звісно, все це залежить від ситуації, у яку може потрапити Північ-на Корея, а це залежить від стратегії Китаю у відношенні до Корейського півострова.

контексті конфліктогенних регіонів чималу увагу привертають також події в Сирії. Після захоплення Росією Криму та початку війни на Донбасі, щодо РФ застосовують санкції, що завдають їй чималих збитків. Падіння цін на газ і нафту завдало серйозної шкоди економіці Росії і, у зв'язку з цим, в Росії могла вибухнути політична криза. Росія, як і раніше, сподіва-ється за допомогою «Сирійської стратегії» звільнитися від санкцій Заходу, від міжнародної ізоляції та надати допомогу своєму союзникові Асаду.

Сирійська війна вже породила проблему біженців, кількість яких вже перевищила 2 600 000 осіб. Це стало проблемою світового масштабу. Слід сказати, що така ситуація викликана великими державами, які переслідують виключ-но свої егоїстичні цілі. І знову необхідно з сирійської трагедії зробити виснов-ки, бо подібний сценарій може виникнути і в Північній Кореї.

Сирія, як за кількістю населення (23 мільйони чоловік), так і за територією схожа з Північною Кореєю. Протистояння, яке розгорнулося нині

Сирії, ще раз доводить, що великі держави, через свої національні інтереси, використовують внутрішньополітичну ситуацію малих і слабких країн. У зв'язку з цим виникає питання – як контролювати ці ситуації, які міжнародні структури спроможні їх розв'язати?

Історія розвитку світової системи показала, що перерозподіли сфер впли-ву відбувалися і відбуватимуться, тому малі й слабкі держави і особливо ті, які знаходяться в так званих конфліктогенних зонах, як-от Корея, Укра-їна, Сирія, повинні зробити висновки і обрати свій шлях, який гаранту-вав би суверенітет і територіальну цілісність. Так, після Корейської війни Південна Корея уклала союзницький договір із США і сьогодні обмеже-ний контингент Сполучених Штатів знаходиться на її території, а також ведуться переговори щодо розміщення протиракетних комплексів сис-теми SAAD. І не секрет, що Південна Корея сьогодні приділяє достатньо уваги для зміцнення обороноздатності країни.

Північна Корея після закінчення війни пішла іншим шляхом: маючи со-юзницькі договори з СРСР і Китаєм, взяла курс на розробку ракетно-я-дерної зброї. Нинішні події, особливо в Україні та Сирії, власним прикладом показали, що такий варіант теж має право на існування. Сьогодні сильні країни світу не несуть відповідальності щодо захисту слабких кра-їн. Наочний приклад тому ситуація, яка виникла в Україні.

Останні події у світі засвідчили, що немає стабільного тренду розвитку світового порядку, тому кожна країна має дбати про власну безпеку будь-яким способом. У Сирії ситуація також загострюється, оскільки Росія заявила, що надасть Сирії нові системи протиракетної оборони для відбиття ударів США та їхніх союзників. В Україні через небажання Росії виконувати вимоги мінських домовленостей і виводити свої війська з тимчасово окупованих територій на сході країни та недостатню дієвість економічних санкцій проти неї ситуація також не поліпшується.

Але потрібно зазначити, що сьогодні з'явилися позитивні тенденції, зокрема щодо зменшення напруження на Корейському півострові. Лідер Північної Кореї Кім Чен Ин заявив про припинення ядерних випробувань і про можливу денуклеаризацію Корейського півострова. Зокрема, виникли передумови для налагодження стосунків із США, які досить дов-го відносили Корею до «країн осі зла». Так, ще на початку березня 2018 року США запровадили додаткові санкції проти Північної Кореї за ви-користання хімічної зброї при вбивстві Кім Чен Нама – брата північно-корейського лідера Кім Чен Ина.

А вже у квітні 2018 року директор ЦРУ Майк Помпео зустрічався з Кім Чен Ином для обговорення можливої зустрічі лідерів двох країн. І су-дячи з того, що позиції Помпео останнім часом тільки посилилися і він став державним секретарем США, ця зустріч є досить вірогідною. Трамп також змінив свою риторику щодо Кім Чен Ина. Якщо раніше він про нью-го дуже негативно висловлювався, то сьогодні Президент США Дональд Трамп назвав лідера Північної Кореї «відкритим і порядним», позитивно оцінюючи його готовність до денуклеаризації півострова.

Європейський Союз зацікавлений у перспективі зняття напруженості в цьому регіоні та зменшення загрози для самої Європи – за інформацією віце-президента Федеральної служби розвідки (BND) Оле Діля, балістич-ні ракети Північної Кореї можуть досягти території Німеччини та інших європейських країн. А Пхеньян може оснащувати свої МБР ядерними бо-єголовками.

Поступово поліпшуються відносини Північної і Південної Кореї, які довгий час були напруженими. 27 квітня 2018 року відбулася історична зустріч лідерів КНДР і Південної Кореї, які підписали Декларацію Панмунджома за мир, процвітання і об'єднання на Корейському півострові. Глави двох

держав домовилися наприкінці року укласти мирний договір. Прикметно, що ще в 1950 році почалася війна між КНДР і Південною Кореєю, коли солдати північнокорейської народної армії вторглися в південну частину півострова. Незважаючи на те, що збройний конфлікт закінчився в 1953 році, – з підписанням угоди про перемир'я, – не було укладено жодного мирного договору і технічно обидві держави досі перебувають у стані війни. Будемо сподіватися, що прогрес у відносинах між двома країнами продовжуватиметься і через деякий час постане єдина Корея.

Відтак об'єднання залишається життєво важливою проблемою для обох країн, вирішення якої сприятиме реалізації таких завдань:

процвітанню і подальшому збереженню національних почуттів єдиної нації з єдиною мовою і культурою;

звільненню від страждань і трагедій мільйонів розділених сімей;

збереженню миру та спокою наКорейському півострові;

створенню економічно потужного соціального суспільства;

створенню мирної атмосфери не тільки в Південно-СхіднійАзії, але й всьому світі.

Звичайно, щоб об'єднатися, потрібно розробити відповідну стратегію, з якою погодилися б лідери обох країн, і прорахувати витрати. Згідно з результатами дослідження з питань інвестицій в інфраструктуру Корейсько-го півострова, для відродження економіки Північної Кореї необхідно інвестувати протягом 10 років 122 млрд доларів, тобто 12 млрд доларів на рік, а це всього лише 1% ВВП Південної Кореї за 2013 рік [11, с. 29].

Проте, якщо підійти до питання із суто економічної точки зору, то досвід об'єднання Німеччини показує, що цей проект збитковий. Основ-ною причиною було непродумане об'єднання без попередньої підготовки. За 13 років після цього об'єднання було витрачено 1 трильйон 280 млрд євро – справді величезна сума. Але давайте проаналізуємо, як вона була витрачена. 49,2% – на виплату пенсій та дотацій на ринку праці, тобто на соціальні потреби, а на будівництво інфраструктури, зокрема на автомо-більні дороги та залізниці, інвестиції склали всього 12,5% [11, с.31]. Інши-ми словами, безпосередньо на реформу економіки витрачено було дуже мало. Для об'єднаної Кореї цей проект буде прибутковим. А прибуток після об'єднання за 10 років може скласти 300 млрд доларів [11, с.30].

Не слід забувати про те, що і Південь, і Північ нині витрачають вели-чезні суми на озброєння, на утримання дипломатичного корпусу, роз-ділених сімей та біженців із Північної Кореї. Додатковим стимулом є те, що витрати на об'єднання – це інвестиції в майбутнє країни, натомість нинішні витрати держав унаслідок розколу – кошти, які зникають безслід-но. Тому витрати на об'єднання слід сприймати як інвестицію, яка в май-бутньому повернеться з верхом. Згідно з даними дослідницького центру з

питань об'єднання, якщо таке станеться, то з 2030 до 2050 року витрати на громадську сферу складуть 831 млрд доларів США, разом із приватними інвестиціями – 3 трильйони 621 млрд доларів, а прибуток – 6 трильйонів 800 млрд доларів США [12, с. 46].

Згідно з даними Центру вивчення азійських проблем університету Корі, якщо у 2015 році розпочати економічну інтеграцію і до 2025 року вона завершиться об'єднанням, то витрати загалом до 2050 року складуть від 3 трильйонів 111 млрд до 4 трильйонів 746 млрд доларів США, а прибуток дорівнюватиме 4 трильйонам 909 млрд доларів. Звичайно, розрахунки на витрати з об'єднання багато в чому залежатимуть від ступеня підвищення життєвого рівня Північної Кореї. Але одне є зрозумілим: якщо проводити процес об'єднання поступово, підтягнувши економіку КНДР, то результат буде значно вищим.

Не можна не враховувати і той факт, що витрати на об'єднання – це витрати певного періоду, а користь – на довгі роки. Навіть важко уявити всі позитивні наслідки, що випливають із цієї акції. Директор дослідницького центру з питань об'єднання Джон Сен Хун підкреслює, що ми не підрахували витрати, понесені за 70 років розколу, тому якщо зникне загроза війни, протистояння й інші фактори, то вигода буде значно більшою, ніж розраховані дані [13, с. 31].

Підсумовуючи, слід зазначити, що сьогодні проблема об'єднання, як і 70 років тому, залишається невирішеною, але певні позитивні тенденції вже з'явилися, про що засвідчила зустріч лідерів Північної та Південної Кореї.

першу чергу потрібна нова стратегія співіснування Півночі та Півдня, яка полягає в поетапному розвитку відносин:

налагодження тісного взаємовигідного економічного співробітництва;

значний культурний обмін;

утворення федеральної держави Корея на основі компромісу і взаємної довіри;

інтеграція в царині політики і безпеки;

інтеграція та створення країнами співдружності ПСА, зокрема й об'єднаної Кореї.

Досить позитивно на цей процес можуть вплинути світові геополітичні гравці та насамперед США. У даному контексті майбутня зустріч Д. Трампа і Кім Чен Ина може бути доленосною. Звичайно, сьогодні ніхто не знає, чим закінчився саміт США–РК, але припустити можна, що, швидше за все, на першому етапі будуть домовлятися про призупинення ракетно-ядер-них випробувань і припинення спільних військових навчань США–РК.

чому ж полягає унікальність цієї зустрічі? Очевидно, що унікальність полягає в наступному:

– до сих пір США і КНДР не мають дипломатичних відносин і практич-но не виявляють жодного співробітництва;

– ніколи в історії Президент США не зустрічався з лідером Північної Кореї. Крім того, донедавна Трамп і Кім Чен Ин обмінювалися лише взаємними нападками, не виявляючи бажання зустрітися один з одним.

Президент Південної Кореї Мун Чже Ин дав згоду на проведення саміту за умови, якщо на зустрічі буде досягнуто консенсусу з ключового питан-ня – денуклеаризації Корейського півострова. При цьому Мун ще раз підкреслив важливість саміту США–КНДР у вирішенні корейської пробле-ми. Світова громадськість не очікувала, що Дональд Трамп так швидко дасть згоду на проведення саміту з Кім Чен Ином. Відомий російський експерт у питаннях щодо Північної Кореї і кореєзнавець Андрій Лань-ков стверджує, що санкційна політика та міжнародна ізоляція змусила Кім Чен Ина піти на такий крок. Думка ж іншого російського вченого

Асмолова дещо інша. Він вважає, що якщо санкційний тиск і зіграв якусь роль, то аж ніяк не вирішальну. Крім того, деякі російські експерти вважають, що саміт і зовсім може не відбутися. Прем'єр-міністр Японії Сіндзо Ябе вважає, що Трампу, як і раніше, слід здійснювати на Кім Чен Ина максимальний тиск до тих пір, поки Північна Корея не піде на пов-ну і незворотну денуклеарізацію. Міністр закордонних справ Китаю Ван І вважає, що переговори відбудуться, але будуть дуже непростими і навряд чи Кім Чен Ин відмовиться від ядерної зброї тому, що те, чого він хоче отримати натомість, здійснити буде непросто. Хоч Китай і вітає заяву про саміт між Трампом і Кім Чен Ином.

Візит Кім Чен Ина в Китай і зустріч з Сі Дзиньпінем засвідчує, що стратегія Кім Чен Ина аж ніяк не проста. Північна Корея вже до початку Пхенчанської олімпіади отримала комфортну позицію для ведення переговорів із Китаєм, РК, США. І в цьому ланцюжку стратегії Кім Чен Ин у першу чергу вирішив відвідати Китай. Ясно, що Кім Чен Ин, який з 2011 року після сходження на найвищу посаду жодного разу не залишав меж Північної Кореї, відвідав Китай, маючи на меті налагодити колишні стосунки з КНР, отримати підтримку Китаю і виробити тактику в переговорних процесах з РК і США.Також не виключений і варіант офіційних або неофіційних зустрічей з союзником – Росією. Слід зазначити і врахувати той факт, що РК і США почали спільні військові навчання, відкладені у зв'язку з проведенням олімпіади. Всі ці події свідчать про те, що крига скресла, але якими будуть результати – наразі важко передбачити. Зрозумілим є одне: 2018 рік обіцяє бути спекотним і поки не варто впадати в ейфорію, оскільки переговори будуть непростими у зв'язку зі складними проблемами, які потрібно вирішити. Але найскладнішим питанням, звичайно ж, залишається проблема денуклеаризації Корейського півострова.

На наш погляд, слід вирішувати проблему так:

Встановлення дипломатичних відносин КНДР–РК, КНДР–США.

Розробка ефективного способу надання гарантії режиму Північної Кореї.

Перегляд чинної системи міжнародного договору щодо нерозповсюдження ядерної зброї.

Розробка довгострокової стратегії возз'єднання Кореї, яка задовольнить не тільки КНДР і РК, але і КНР, США, РФ, Японію, тобто всіх зацікав-лених великих держав, причетних до проблеми Кореї.

Розробка стратегії загальної консолідації корейців, які не тільки проживають в РК і КНДР, а й за кордоном. Природно, у процесі вирішення всіх цих проблем виникнуть величезні перешкоди, однак, без сумніву, необхідно чітко розробити план і докласти максимум зусиль для досягнення мети.

Можливі рекомендації:

реформування Ради Безпеки ООН із метою недопущення використан-ня країною-агресором, яку б агресію вона б не здійснювала – пряму чи приховано-гібридну, права вето;

пошук нових інституційних та міжнародно-правових форм запобігання виникненню регіональних конфліктів;

посилення гуманітарних місій щодо надання допомоги постраждалим від регіональних конфліктів країнам;

активізація обговорення даної проблематики у форматі Великої Сімки;

посилення співпраці країн, що мають особливе геополітичне положення, наприклад України та Південної Кореї, для пожвавлення співпраці та обміну досвідом;

ініціювання обговорення даної проблематики учасниками світових інтелектуальних клубів: Римського клубу, Більдерберзького клубу тощо.

Ткаченко В.П. Корейский полуостров и интересы России // РАН; Институт Дальнего Востока; М.Л. Титаренко (отв.ред.). – Москва: Издательская фирма «Восточная литература» РАН, 2000. – 207 с.

2. *Kim Hak Joon.* The unification policy of South and North Korea. – Seoul, 1978, p.27, p. 94.

Goodrich L.M. Korea, A study of US Policy in the United Nations. – NY: Council on foreign relations, 1956. – p. 13–14.

Магда Є.В. Гібридна війна: Сутність таструктура феномену [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2489/2220

Люткен Г. В. Некоторые новшества в интерпретации войны на Западе // Вестник Военного университета. – 2010. – № 2 (22). – С. 170–174.

Кан Ден Сик. Корейская проблема в контексте трансформаций мировой политической системы. Монографія. – К.: Изд. центр КНЛУ, 2017.–284 с.

Гай-Нижник П.П. Будапештський меморандум: передумови і наслідки (не)гарантії національної безпеки України // Гілея. – 2016. – Вип. 114 (№ 11). – С. 366–378.

Pifer S. Ukraine crisis' impact on nuclear weapons [Електроннийресурс]. – Режимдоступу: http://edition.cnn. com/2014/03/04/opinion/pifer–ukraine–budapest–memorandum/

«중국, 우크라이나: 핵우산약속, 사실상첫사례», 연합뉴스TV, 2013.12.11

«러시아, 우크라이나사태관련중국의의견일치, 내정불간섭, 뉴시스, 2014.3.3

민경태, 서울평양메가시티, p.30

Min Kyon Te, Soul' – Phyongyang megasiti, Soul', – 2014, – p. 32

민경태, 서울평양메가시티, – p. 31

Leonid CHUPRII,
Doctor of Political Sciences, Professor;

Kan DEN SIK,
Candıdate of Political Sciences, Professor

FEATURES OF SOLVING REGIONAL CONFLICTS IN THE CONTEXT OF CURRENT CHALLENGES: Experience of Ukraine, Syria and Countries of the Korean Peninsula

Abstract. Today the global community more often faces new, unconventional forms of war and conflicts, which have become an integral part of international relations of the pres-ent time. In many parts of the world, the intergovernmental rivalry increases on regional and local levels, which predetermines the threat of emerging of a significant amount of violent conflicts, majority of which escalate in the armed opposition.

This issue is especially acute for Ukraine, countries of the Korean Peninsula, Syria and others. Historical events certify that in the areas, where geopolitical interests of the large states clash, the peace and safety cannot be guaranteed. Such countries as Ukraine, Syria, North and South Korea suffer because interests of superpowers have clashed.

The history of the development of the world system has shown that the reallocation of spheres of influence is inevitable, which is why small and weak states and especially those which are in conflict areas, such as Korea, Ukraine, Syria, should find a way to guarantee sovereignty and territorial integrity. For example, after the Korean War, South Korea has concluded an inter-allied treaty wıth the USA and today only limited contingent of the USA is located in territory of South Korea and negotiations on deployment of anti-missile com-plexes of the SAAD system are in progress. Moreover, South Korea is known to give today much attention to strengthening defensive capacity of the country.

After the end of the war, North Korea has taken a different path and without regard to inter-allied agreements with the USSR and China took a course for expanding missile and nuclear weapons. Today, superpowers do not carry responsibility for weak countries' security. This is proved by the challenges Ukraine experiences. It is known that Ukraine has voluntarily given up nuclear armament, as stated in the Budapest Memorandum, with the USA, Great Britain and Russia acting as guarantors. Yet, Russia has started aggression against Ukraine, annexed Crimea and continue to carry out military operations in Donbas.

However, certain positive trends should also be noted. On April 27, 2018, a historic meet-ing between leaders of the DPRK and South Korea took place, which resulted into signing of the Panmunjom Declaration for Peace, Prosperity and Unification of the Korean Peninsula. Heads of the two states have agreed to sign by the end of the year a peace treaty that will put an end to the war between the countries. The author expresses hope that the progress in relations between the two countries will continue and they eventually become a united state.

Keywords. regional conflicts, hybrid war, conflict areas, denuclearization, Korean Penin-sula, Ukraine, Syria.

ЗМІСТ

Вступнастаття.....7 **Документи дипломатичної історії: 1918 рік**. 17

ІСТОРІЯ ДИПЛОМАТІЇ

Владислав Верстюк. Українська Центральна Рада: вступ до зовнішньополітичної діяльності. . . . . 31 **Марк фон Гаґен.** Складний Західний фронт і формування Української держави: забутий мир, забута війна та народження нації. . . . . 45 **Ірина Матяш.** Перші білоруські представництва в Україні (1918 р.): спроба встановлення дипломатичних відносин між УНР і БНР (романтикасподіваньреаліїбуття). . . . .76 **Теофіл Рендюк.** Встановлення та розвиток українсько-румунських відносин 1917–1923роках:етапи,постаті. . . . .96 **Олег Купчик.** Туреччина в зовнішній торгівлі УСРР (1921–1923 рр.). . . . . .114 **Володимир Чорний.** Україну до голоду вели свідомо. 130

ІНСТИТУЦІЙНА ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ ОЧИМА ЇЇ УЧАСНИКІВ

Олександр Божко. Погляд на пройдене 139
Василь Боєчко. Від наукової роботи до практичної дипломатії. 169
Сергій Комісаренко. Як ми починали в «нетуманному Альбіоні» 186
Георгій Ходоровський. Моя дипломатична стежка. 214
Юрій Богаєвський, Ігор Турянський. Коли ж Україна матиме свійВеликийДержавнийГерб?.. 231

ФАХОВИЙ ПОГЛЯД ДИПЛОМАТА

Микола Кулініч. Україна–Австралія: співпраця, що базується налюдськихцінностях.. 235
Альберто Хосе Алонсо. Святкування 208-ї річниці Травневої революції. 242
Сардар Мохаммад Рахман Огли. Зміцнення дружби міжУкраїноюАфганістаном. 250
Люк Якобс. Україна має рішуче заявити про себе світові 259
Нгуєн Ань Туан. Період розквіту відносин між В'єтнамом і Україною 273
Гела Думбадзе. Політика відкритих дверей. 283
Герт Антсу. Важливо вчитися на досвіді інших. 297
Хоссам Ельдін Алі. Наша головна мета – успішна міждержавна взаємодія. 315
Манодж Кумар Бхарті. Індія–Україна: розвиток партнерських відносин. 327
Юдді Кріснанді. Майбутнє індонезійсько-українських відносин. 340
Олег Дьомін. Співпраця з Китаєм: погляд українського посла 347
Ігор Осташ. Невідомі сторінки з історії українсько-ліванських взаємин 361
Антоніо Газзанті Пульєзе ді Котроне. Гуманітарна дипломатія. 382
Іван Гнатишин. Україна і Республіка Молдова: невикористаний потенціал. 393
Александер Вінніков. 2018 – рік активізації реформ в Україні 401
Ернст Райхель. Поглиблення партнерських відносин міжНімеччиноютаУкраїною.. 416
Марі Йованович. Партнерство США та України. 429

Мохамед Еїса Ісмаїл Дахаб. Судансько-українські відносини: яскраватапліднаузустріч. . . . .434 **Алішер Абдуалієв.** Узбекистан – перлина Сходу. . . . . .438 **Олег Шамшур.** Україна–Франція: сучасна співпраця. . . . . .447 **Алан Ешліманн.** Об'єднання програм гуманітарної допомоги: досвід України. 466

ДИПЛОМАТИЧНИЙ КОРПУС УКРАЇНИ

Надзвичайні і Повноважні Посли України в іноземних державах. 486
Надзвичайні і Повноважні Посли іноземних держав в Україні. 528
Представники України при міжнародних організаціях. 568
Представники міжнародних організацій в Україні 572

СУЧАСНА ДИПЛОМАТІЯ: КОНЦЕПЦІЇ ТА РЕАЛІЇ

Микола Капітоненко. Дилеми зовнішньої політики України у 2018 році. 580
Олена Борділовська. Сучасні українсько-індійські відносини 590
Сергій Есаулов. Зовнішня політика Угорщини щодо України, або «European menu à la carte» 603
Сергій Кошовий. Партнерство в українсько-індонезійських міждержавних відносинах: практичний аспект співпраці. 613
Шувра Чакраборті. Чи справді Африка так далеко?. 633

ГЕОПОЛІТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Григорій Перепелиця. Чому 20 років Великого договору не врятували Україну від російської воєнної агресії? . . . . . .641 **Сергій Зубченко.** «Червоні лінії» сучасних геополітичних протистоянь: роль політико-правових цінностей в епоху гібридних війн 656
Ольга Богомолець. Геополітична дискримінація окремих держав на прикладі України: проблеми й перспективи. 666
Леонід Чупрій, Кан Ден Сік. Особливості вирішення регіональних конфліктів у контексті сучасних викликів: досвід України, Сирії та країн Корейського півострову. 671
Людмила Чекаленко. Республіки Польща як складник американського чинника безпеки центрально-східної Європи. 688

ДУХОВНА ДИПЛОМАТІЯ

Володимир Денисенко. Державотворчі засади Київської Русі: духовність, освіта, дипломатія (до 1030-річчя Хрещення Руси-України). 707
Сергій Здіорук. Особливості конституювання Української помісної православної церкви в умовах сучасної російської агресії. 722

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ

Павло Кривонос. Нові заходи у сфері культурної дипломатії 733
Станіслав Лазебник. Монументальний посол України 742
Дмитро Вернигор. Український танок – світова візитка (до ювілею національного заслуженого ансамблю танцю імені Павла Вірського).. 757

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ

ЮрійКостенко. УкраїнцівАвстрії. 767

Олександр Харченко. Як Україні донести світові правду про війну?. 792
Сергій Брага. Політичні зміни в Європі та євроінтеграція в «Урядовому кур'єрі». . . 798
Сергій Томіленко, Ліна Кущ. Міжнародні кампанії солідарності зукраїнськимижурналістами. 802

ПОДІЇ

Сергій Пирожков. Інтелектуальна еліта української нації: до 100-річчя заснування Національної академії наук України . . . . . .807 **Ігор Алєксєєнко.** До 100-річчя Бориса Патона . . . . . 821 **Віталій Карпенко.** Момент істини (до 80-річчя академіка П. Таланчука). . . . . .825 **Сергій Сидоренко, Богдан Дуда.** Форум ректорів вищих технічних навчальних закладівУкраїнитаПольщі.. 830

БІБЛІОГРАФІЯ

Літописи, видані за ініціативи та сприяння Всеукраїнської правозахисної організації «Меморіал» імені Василя Стуса.. 841
Степан Віднянський. Угорці в Києві. Глави історії угорсько-українських відносин зIXстоліттядонашихднів.....847
Олександр Божко. Випробування на міцність, або портрет епохи в інтер'єрі. 851
Ірина Матяш. Відносини України й Центральних держав: нетиповаокупація1918року. 855

TABLE OF CONTENTS

Foreword. . . . . 12 **Documents of Diplomatic History: 1918**. 17

HISTORY OF DIPLOMACY

Vladyslav Verstiuk. Central Council of Ukraine: Introduction to Foreign Policy Activity. 44
Mark von Hagen. The Entangled Eastern Front and the Making of the Ukrainian State: a Forgotten Peace – a Forgotten War and Nation-Building. 60
Iryna Matiash. First Belarusian Foreign Missions in Ukraine (1918): Attempt To Establish Diplomatic Relations Between The UPR And The BPR (Romance of Hope and Reality of Being). . . . . 95 **Teofil Rendiuk.** Establishment and Development of Ukrainian-Romanian Relations in 1917–1923: Milestones and Personalities. . . . . 113 **Oleh Kupchyk.** Turkey in the Foreign Trade of the Ukrainian SSR (1921–1923) 129
Volodymyr Chornyi. It was Deliberate Way to a Famine. 138

INSTITUTIONAL HISTORY OF UKRAINIAN DIPLOMACY THROUGH THE EYES OF THOSE INVOLVED

Oleksandr Bozhko. Looking at the past. . . . . 168 **Vasyl Boiechko.** From Scientific Work to Practical Diplomacy. . . . . .185 **Serhii Komisarenko.** How We Started our Work in Not-So-Foggy Albion . . . . . .213 **Heorhii Khodorovskyi.** My Path to Diplomacy. . . . . .230 **Yurii Bohaievskyi, Ihor Turianskyi.** When Ukraine will Finally Have its Great Emblem? 234

DIPLOMAT'S PROFESSIONAL OPINION

Mykola Kulinich. Ukraine-Australia: Cooperation Based on Values 238
Alberto José Alonso. Celebration of the 208th Anniversary of May Revolution 246
Sardar Mohammad Rahman Oghli. Strengthening of Friendship between Ukraine and Afghanistan . . . . . .255 **Luc Jacobs.** Ukraine Shall Make Itself Known to the World. . . . . .267 **Nguyen Anh Tuan.** Vietnam and Ukraine: Briliant Relations in New Period . . . . . .278 **Gela Dumbadze.** Open Door Policy. . . . . 290 **Gert Antsu.** It is Important to Learn From the Experience of Others. . . . . .307 **Hossam Eldeen Aly.** Our aim is successful interstate interaction . . . . . .321 **Manoj Kumar Bharti.** India–Ukraine: Partners in Progress. . . . . 334 **Yuddy Chrisnandi.** Future of Indonesian-Ukrainian Relations. . . . . .344 **Oleh Diomin.** Cooperation with China: from the Perspective of the Ambassador of Ukraine . . . . . .355 **Ihor Ostash.** Unknown Pages from the History of Ukrainian-Lebanese Relations. . . . . .373 **Antonio Gazzanti Pugliese di Cotrone.** Humanitarian Diplomacy. . . . . .388 **Ivan Hnatyshyn.** Ukraine and the Republic of Moldova – Unused Potential. 397
Alexander Vinnikov. 2018 – Year of Ukrainian Reforming. . . . . .409 **Ernst Reichel.** Deepening of Partnership between Germany and Ukraine. . . . . 423 **Marie Yovanovitch.** U.S.–Ukraine Partnership. . . . . 432 **Mohamed Eisa Ismail Dahab.** Sudan-Ukrainian Relations: Vivid and Fruitful Encounter. 436

Alisher Abdualiev. Uzbekistan is Pearl of the East. . . . . 443 **Oleh Shamshur.** Ukraine–France: Contemporary Cooperation . . . . . .456 **Alain Aeschlimann.** Incorporation of Humanitarian Programs: Ukraine's Experience.. 476

DIPLOMATIC CORPS OF UKRAINE

Ambassadors Extraordinary and Plenipotentiary of Ukraine to Foreign Countries 486
Ambassadors Extraordinary and Plenipotentiary of Foreign Countries to Ukraine 528
Representatives of Ukraine to International Organizations. 568
Representatives of International Organizations in Ukraine. 572

MODERN DIPLOMACY: CONCEPTS AND REALITIES

Mykola Kapitonenko. Dilemmas of Ukraine's Foreign Policy in 2018 589
Olena Bordilovska. Current State of Ukrainian-Indian Relations . . . . . .602 **Serhii Esaulov.** Foreign Policy of Hungary Towards Ukraine
or "European Menu à la Carte" 612
Serhii Koshovyi. Partnership within Ukrainian-Indonesian Interstate Relations:
Practical Aspect of Cooperation . . . . . .632 **Suvra Chakraborty.** Is Africa that far?. 638

GEOPOLITICS IN MODERN WORLD

Hryhorii Perepelytsia. Why 20 Years of the Great Agreement
did not Save Ukraine from Russian Military Aggression?. 655
Serhii Zubchenko. "Red Lines" of Modern Geopolitical Confrontations:
Role of Political and Legal Values in Hybrid Warfare Era . . . . . .665 **Olha Bohomolets.** Geopolitical Discrimination of Some Countries
as Exemplified by Ukraine: Difficulties and Perspectives. . . . . .670 **Leonid Chuprii, Kan Den Sik.** Features of Solving Regional Conflicts
in the Context of Current Challenges: Experience
of Ukraine, Syria and Countries of the Korean Peninsula. . . . . 687 **Liudmyla Chekalenko.** The Republic of Poland
as Part of American Security Factor in Central-Eastern Europe. 706

SPIRITUAL DIPLOMACY

Volodymyr Denysenko. State-Forming Principles Of Kyivan Rus:
Spirituality, Education, Diplomacy- (Dedicated To The 1030th Anniversary
of Rus-Ukraine Baptism). . . . . 721 **Serhii Zdioruk.** Features of Establishment of the Ukrainian Local Orthodox Church
in Conditions of Ongoing Russian Agression 732

CULTURAL DIPLOMACY

Pavlo Kryvonos. New Activities in the Field of Cultural Diplomacy. 738
Stanislav Lazebnyk. Monumental Ambassador of Ukraine. . . . . .756 **Dmytro Vernyhor.** Ukrainian Dance – Global Hallmark (Dedicated
to the Anniversary of the National Honoured Dance Ensemble of Pavlo Virskyi). 766

PUBLIC DIPLOMACY

Yurii Kostenko. Ukrainians in Austria. . . . . 791 **Oleksandr Kharchenko.** How Ukraine May Convey Truth about the War to the World. 797

Serhii Braha. Political Changes in Europe and European Integration in Uriadovyi Kurier. . . . . .801 **Serhii Tomilenko, Lina Kushch.** International Solidarity Campaigns with Ukrainian Journalists. 806

EVENTS

Serhii Pyrozhkov. Intellectual Elite of Ukrainian Nation: on the Occasion of Centenary of the National Academy of Sciences of Ukraine. . . . . 820 **Ihor Aleksieienko.** On the Occasion of 100th Anniversary of Borys Paton. . . . . 824 **Vitalii Karpenko.** Moment of Truth (on the Occasion of the 80th Anniversary of Academician P. Talanchuk) . . . . . .829 **Serhii Sydorenko, Bohdan Duda.** Rectors' Forum of Higher Educational Institutions of Ukraine and Poland. 840

BIBLIOGRAPHY

These chronicles were published on initiative and with support of the All-Ukrainian Human Rights Organization "Memorial" named after Vasyl Stus.. . . . .844 **Stepan Vidnianskyi.** Hungarians in Kyiv. Leading figures of history of Hungarian-Ukrainian relations from 9th century to present day . . . . . .850 **Oleksandr Bozhko.** Test for Resistance or Picture of the Époque in the Interior . . . . . .854 **Iryna Matiash.** Relations between Ukraine and Central states: uncommon occupation in 1918 857

УКРАЇНА ДИПЛОМАТИЧНА – 2018

Автори проекту:
Анатолій Денисенко,
Павло Кривонос,
Василь Туркевич

Засновники
Міністерство закордонних справ України
Дипломатична академія України імені Геннадія Удовенка при Міністерстві закордонних справ України
Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв
Історичний клуб «Планета»

Видавець
Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв

Літературне редагування
Інна Хоменська, Павло Хоменський, Віра Карпенко

Коригування текстів
Ольга Зінченко,
Вікторія Оропай

Комп'ютерне опрацювання матеріалів
Світлана Скібицька,
Ганна Макаренко

Переклад
Наталія Кузьменко,
Тетяна Заволоко,
Олена Богопольська

Верстка і дизайн
Дмитро Грязов

DIPLOMATIC UKRAINE – 2018

Compiling Editors:
Anatolii Denysenko,
Pavlo Kryvonos,
Vasyl Turkevych

Founders
Ministry of Foreign Affairs of Ukraine
Hennadii Udovenko Diplomatic Academy of Ukraine under the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine
Directorate-General for Rendering Services to Diplomatic Missions
Planeta Historical Club

Publisher
Directorate-General for Rendering Services to Diplomatic Missions

Literary Editing
Inna Khomenska,
Pavlo Khomenskyi,
Vira Karpenko

Proofreading
Olha Zinchenko,
Viktoria Oropai

Computer Processing of Materials
Svitlana Skibytska,
Hanna Makarenko

Translation
Nataliia Kuzmenko,
Tetiana Zavoloko,
Olena Bohopolska

Page Layout and Design
Dmytro Hriazov

Адреса редакції: м. Київ, вул. Пирогова, 6-А; тел.: 220-08-34,
e-mail: ukraina.dyplomatychna@gmail.com, prepress.gdip@gmail.com
Address of the Editorial Board: Kyiv, 6-A Pyrohova Str.; tel.: 220-08-34

Видруковано в
Формат 70x100/16. Обл.-вид. арк. 71. Підписано до друку 25.10.2018
Тираж 1000 примірників